

Luonnonarvomarkkinat Suomeen – mitä pitää huomioida?

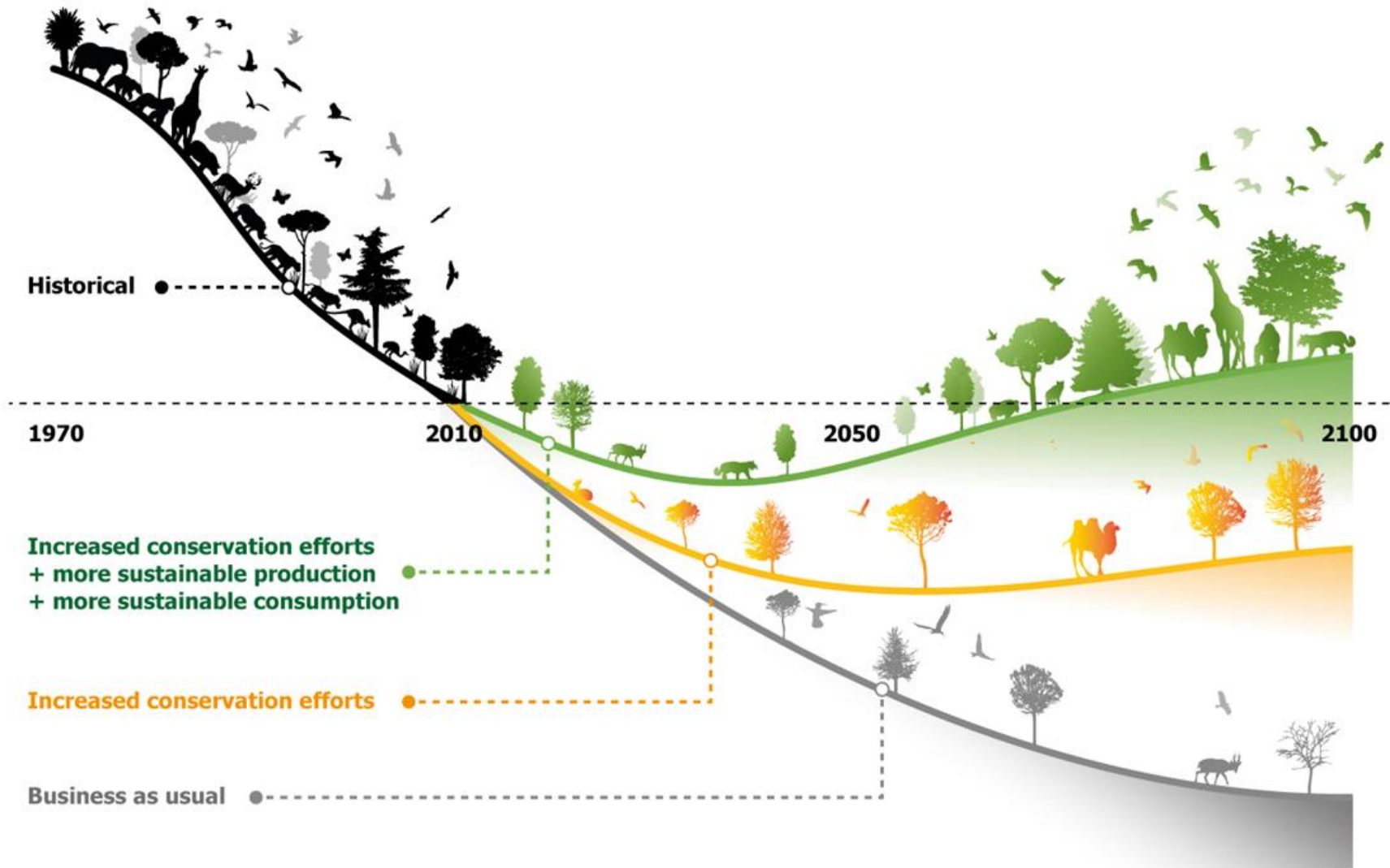
Heini Kujala, Helsingin yliopisto, BOOST
Panu Halme, Jyväskylän yliopisto, BOOST

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Luontokadon torjuminen

Luontopositiivisuus =
luonnon kokonaistila on
parempi kuin
vertailupisteeseen
verrattuna

**Mitä luontopositiivisuus
ei ole:**

tehdään luonnolle
positiivisia asioita

Mitä ovat luonnonarvomarkkinat

Joku tuottaa luonnon tilaa paikallisesti parantavia luontohyötyjä ja toinen ostaa näitä

- esim. maanomistaja kunnostaa puron ja suojelee sen = tuottaa 3,5 luonnonarvohehtaaria hyötyjä
- Vaatii markkinavaluutan (*biodiversity credit*) ja markkinan keskeisten sääntöjen määrittämistä

IAPB Framework 2024:

"A biodiversity credit is a certificate that represents a measured and evidence-based unit of positive biodiversity outcome that is durable and additional to what would have otherwise occurred."

→ Hyödyt ovat mitattavia, kestäviä ja lisäisiä muuhun toimintaan

Luonnonarvomarkkinoiden ja ekologisen kompensaation ero

Kompensaatioissa hyötyjä pitää tuottaa tai ostaa yhtä paljon, kuin mitä on heikennetty

Markkinoilla voi ostaa hyötyjä miten haluaa, ei vertaudu toteutuneisiin haittoihin, eikä siten välttämättä suoraan estä luontokatoa vaikka onkin luontoteko

- valuutta ja hyötyjen tuottamisen säännöt voivat olla samat
- kompensaatiot ja luontotekojen ostaminen voivat operoida samoilla markkinoilla – samanlaisia hyvityksiä voidaan käyttää molempiin

Mihin luonnonarvomarkkinoita tarvitaan?

- Tekevät olemassa olevan luonnon säästämisen ja luonnon tilan parantamisen arvon näkyväksi
 - o voi muuttaa ihmisten asennetta luonnonsuojelua kohtaan
- Luontokadon pysäyttämisen kustannustaakan jakaminen julkishallinnon ja yksityisen sektorin välillä
- Toimijoille, jotka haluavat tehdä jotain luonnon hyväksi, mutta eivät pysty toteuttamaan tätä esim. toiminnan haittojen vähentämisen kautta, tai aiheutetut haitat eivät ole sellaisenaan kompensoitavissa
- Mahdollistavat toimivan ekologisen kompensaation, koska hyvityksiä on ostettavissa markkinoilta
 - o ilman markkinaa haitan aiheuttajan on voitava hyvittää omalla tai ostamallaan maalla

Luonnonarvomarkkinoita maailmalla

- Vanhimmat toiminnassa jo 1980-luvulla
 - USA, Australia, Kanada, Saksa, Etelä-Afrikka – keskittyneet ekologiseen kompensatioon
 - Nykyisten markkinoiden määrä riippuu määritelmästä
- Kasvavaa kiinnostusta, mutta toistaiseksi markkinoiden kasvu hidasta
 - esim. 2019 ekologisten kompensatioiden globaali markkina-arvo noin 6-9 miljardia USD
 - Haasteena yhteisten mittareiden ja käytänteiden puute sekä toiminnan vapaaehtoisuus

Deutz ym. (2020). [Financing Nature: Closing the global biodiversity financing gap](#)

Luonnonarvomarkkinoiden vaikeus

- Markkinoiden luonne ja luontohyötyjen tuottamisen vaikeus kannustaa sekä ostajia että myyjiä heikentämään kaupan laatukriteerejä
 - Ostajan kannattaa vähätellä aiheutettua haittaa
 - Myyjän kannattaa liioitella saavutettua hyötyä
- Hyödykkeet pyritään irrottamaan todellisista luontovaikutuksista
 - esim. seurataan toimenpiteitä, ei saavutettua luontohyötyä
 - Tunnolliset toimijat kilpaillaan ulos markkinoilta

Tutkimus osoittaa, että luontomarkkinat vaativat säätelyä, seurantaa ja velvoittavia toimia sekä markkinoiden käynnistämiseksi että vaikuttavuuden turvaamiseksi

Boisvert 2015 <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2015.02.004>

Vatn 2015 <https://10.1016/j.ecolecon.2014.07.017>

Koh ym 2019 <https://10.1016/j.jenvman.2018.11.080>

Salzman ym 2018 <https://10.1038/s41893-018-0033-0>

Syntyvän luonnonarvomarkkinan sudenkuoppia

- Ei yhteismitallista valuuttaa, jolloin järjestelmää tai sen vaikuttavuutta ei voi kokonaisuutena seurata tai arvioida
- Myydään määräaikaista luontohyötyjä
 - o Syö uskottavuutta ja hyötyä
- Markkinat heikentävät muiden, vahvempien luonnonsuojelumekanismien laillista asemaa tai rahoitusta
- Markkinat sekoittavat suojelutavoitteiden määrittelemistä, tavoittelemista tai seurantaa

Missä mennään, mitä markkinoita tukevia asioita meillä on jo?

- Ekologisen kompensaation lainsäädäntökehikko
- Sopimus pohjat
- Rekisteri tuotetuille luontohyödyille
- Luonnontilan mittarit sekä luontotyypeille, että rakennetulle luonnolle → pystymme arvioimaan kohteiden lähtötilan
- Elinympäristöjen ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteiden vasteet → tiedämme mitä hyötyjä saadaan
- Laskentatyökalut → kaikki laskevat samalla tavalla ja samoilla työkaluilla
- Koulutetut käyttäjät

Miten markkina skaalataan?

- Toimijat tarvitsevat luottamusta markkinan olemassaoloon
 - o Esim. markkinoiden syntymistä auttaa, jos olisi velvoittava ekologinen kompensatio joissain tilanteissa – toisi positiivisen viestin kysynnästä
- Ostajat ja myyjät pitää saada yhteen
 - o Alueellisen luonnonarvovastaavan tehtävä elinvoimakeskuksiin
 - o Uskottava kauppapaikka
- Tarvitaan valvontaa ja neuvontaa, yhteiset toimintatavat, saavutettavat työkalut ja konseptin jalkauttamista

Esimerkkinä Laukaan Juurikkapuro

Suosituksset

- LSL tarjoaa lainsäädännöllisen raamin uskottavien markkinoiden luomiseen
 - Lakiuudistus kannattaa viedä läpi
 - Vapaaehtoista ekologista kompensatiota koskeva sääntely laajennettaisiin myös luonnonarvomarkkinaan
- Markkina hyötyisi myös siitä, että ekologinen kompensatio olisi joissain tapauksissa velvoittavaa
 - Vakavimmat ympäristöhaitat, LSL poikkeusluvut
 - Vakauttaisi markkinaa ja varmistaisi sen olemassaolon
 - Aiheuttaja maksaa -periaatteen mukaista ja kustannustehokasta
- Tarvitaan hallintoon henkilöitä (alueellinen luonnonarvovastaava), jotka fasilitoivat markkinoita, neuvovat ja ohjaavat
 - Sijoittuisivat uusiin Elinvoimakeskuksiin
 - Vertaa Vantaan kaupungin "kompensaatiovastaava"

KIITOS!

